

ZGWL.WZU.0007.05.2025

STANOWISKO

**Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego
nr 04/2025 z dnia 06.03.2025 r. w sprawie:**

**nowelizacji ustawy o planowaniu
i zagospodarowaniu przestrzennym w związku
z lokalizacją budowy ferm przemysłowych**

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego, jako reprezentant samorządów lokalnych, zwraca uwagę na narastający problem masowego powstawania ferm wielkoprzemysłowych, które negatywnie wpływają na środowisko, zdrowie mieszkańców oraz rozwój przestrzenny gmin.

Obecne przepisy prawne nie zapewniają samorządom skutecznych narzędzi do kontrolowania lokalizacji tego typu przedsięwzięć, co prowadzi do sytuacji, w której decyzje o warunkach zabudowy dla ferm wydawane są wbrew woli społeczności lokalnych. Problem ten dotyka wielu regionów Polski, powodując degradację środowiska i spadek jakości życia mieszkańców.

1. Skutki niekontrolowanej ekspansji ferm przemysłowych

Obecny stan prawny sprzyja niekontrolowanemu wzrostowi liczby ferm wielkopowierzchniowych, co prowadzi do:

- zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych,
- znaczącego pogorszenia jakości powietrza na skutek odorów i emisji gazów cieplarnianych,
- nadmiernej eksploatacji gruntów i ich degradacji,
- spadku wartości nieruchomości sąsiadujących z fermami,
- negatywnego wpływu na zdrowie mieszkańców i pogorszenia warunków życia,
- zniszczenia infrastruktury drogowej wskutek intensywnego transportu ciężkiego,
- zanikania tradycyjnego rolnictwa rodzinnego na rzecz dominacji hodowli przemysłowej.

W wielu krajach europejskich funkcjonują przepisy chroniące mieszkańców przed uciążliwościami zapachowymi, jednak w Polsce nadal brakuje kompleksowej regulacji w tym zakresie.

2. Brak narzędzi prawnych dla samorządów

Obecnie większość ferm wielkoprzemysłowych powstaje na podstawie decyzji o warunkach zabudowy. W przypadku ich wydawania:

- organy administracji lokalnej nie mają władzy dyskrecyjnej,
- brakuje skutecznych mechanizmów ograniczających lokowanie ferm,
- miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie zapewniają pełnej ochrony przed ich ekspansją – inwestorzy skutecznie je zaskarzają, wykorzystując luki prawne.

W efekcie samorządy pozbawione są realnego wpływu na kształtowanie przestrzeni w gminie, mimo że gospodarka przestrzenna należy do ich kompetencji własnych.

3. Proponowane zmiany w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego popiera propozycję wprowadzenia zmian do ustawy z dnia 27 marca 2023 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977), które umożliwią skuteczniejsze regulowanie lokalizacji ferm wielkoprzemysłowych.

Zmiany te obejmują m.in.:

- wprowadzenie obowiązku wyznaczania specjalnych stref dla lokalizacji tego typu inwestycji w planach ogólnych gminy,
- wskazanie, że przedsięwzięcia te wymagają uzyskania decyzji środowiskowej,
- umożliwienie gminom skuteczniejszego blokowania inwestycji, które nie są zgodne z ich polityką przestrzenną.

Dodatkowo rekomendujemy precyzyjne zdefiniowanie pojęcia "ferma wielkopowierzchniowa" w oparciu o wskaźnik Dużej Jednostki Przeliczeniowej (DJP), co pozwoli na jednoznaczne określenie, które inwestycje podlegają dodatkowym regulacjom.

4. Konieczność regulacji dotyczących odpadów z ferm przemysłowych

Obecne przepisy dotyczące gospodarki odpadami powstającymi na fermach przemysłowych są niewystarczające. W związku z tym postulujemy:

- wprowadzenie bardziej szczegółowych regulacji dotyczących zarządzania odpadami,

- nałożenie ściślejszych obowiązków związanych z zagospodarowaniem nieczystości produkowanych przez trzodę chlewną,
- systemowe rozwiązania ograniczające wpływ odpadów z ferm na środowisko naturalne.

5. Apel o pilne działania legislacyjne

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego pragnie przypomnieć, że w 2019 roku podejmowało już stanowisko w tej sprawie apelując o pilną zmianę w przepisach. Stanowisko ZGWL zostało również przyjęte jako stanowisko Ogólnopolskiego Porozumienia Organizacji Samorządowych (OPOS) w tym samym roku. Ponawiamy swój apel i prosimy o pochylenie się nad problemami samorządów, ponieważ przyzwolenie na dalszy niekontrolowany rozwój ferm wielkoprzemysłowych prowadzi do nieodwracalnych strat środowiskowych i społecznych.

W związku z tym apelujemy do:

- Ministerstwa Klimatu i Środowiska o wprowadzenie regulacji chroniących gminy przed ekspansją przemysłowych hodowli,
- Parlamentu RP o pilne procedowanie zmian w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi o podjęcie prac nad bardziej restrykcyjnymi przepisami dotyczącymi zagospodarowania odpadów z ferm wielkopowierzchniowych.

6. Wnioski i postulaty

Samorządy lokalne nie mogą pozostawać bezradne wobec degradacji przestrzeni i środowiska naturalnego. Obowiązujące przepisy prawa nie zapewniają skutecznych narzędzi do zarządzania lokalizacją ferm przemysłowych, a decyzje inwestycyjne często podejmowane są bez uwzględnienia głosu mieszkańców oraz długofalowych skutków dla lokalnych społeczności.

W związku z tym niezbędne jest podjęcie pilnych działań legislacyjnych, które:

- zagwarantują realny wpływ gmin na lokalizację ferm wielkoprzemysłowych,
- wprowadzą skuteczniejsze regulacje dotyczące odorów i zanieczyszczeń,
- zapewnią wyższy poziom ochrony zdrowia i jakości życia mieszkańców.

Zrzeszenie Gmin Województwa Lubuskiego apeluje o podjęcie prac nad zmianami legislacyjnymi i wyraża gotowość do współpracy z administracją rządową oraz wszystkimi zainteresowanymi stronami w celu wypracowania rozwiązań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju.

P R E Z E S
Zrzeszenia Gmin Województwa Lubuskiego
Bartłomiej Kucharyk